

TLAČOVÉ KOMUNIKÉ Č. 129/23

V Luxemburgu 24. júla 2023

Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-107/23 PPU | Lin ¹

Boj proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Európskej únie: vnútroštátne predpisy týkajúce sa premlčania trestných činov musia umožniť účinnú prevenciu a účinné sankcionovanie

Vnútroštátny súd je v zásade povinný neuplatniť vnútroštátne predpisy alebo judikatúru, ktoré spôsobujú systematické riziko beztrestnosti takých trestných činov

Viacerí rumunskí štátni príslušníci, ktorí boli odsúdení na tresty odňatia slobody za daňový podvod týkajúci sa najmä dane z pridanej hodnoty (DPH), napadli na Odvolacom súde Brašov (Rumunsko) rozhodnutie, ktorým boli s konečnou platnosťou odsúdení, pričom sa odvolali na premlčanie svojej trestnej zodpovednosti.

Na podporu svojho stanoviska títo odsúdení uviedli najmä dva rozsudky rumunského Ústavného súdu (vydané v rokoch 2018 a 2022), ktorými bolo zrušené vnútroštátne ustanovenie upravujúce dôvody prerušenia premlčacej lehoty týkajúcej sa trestných činov, teda procesné úkony alebo rozsudky, ktorými sa prerušuje premlčanie trestnej zodpovednosti. V nadväznosti na tieto rozsudky rumunské právo počas obdobia takmer štyroch rokov nestanovovalo žiadny dôvod prerušenia tejto lehoty. Konkrétne to znamená, že počas tohto obdobia – na základe rumunskej koncepcie zásady zákonnosti trestných činov a trestov, ktorá zahŕňa pravidlá premlčania – žiadny procesný úkon nemohol mať za následok prerušenie premlčania. Odsúdení navyše tvrdia, že táto neexistencia dôvodov prerušenia predstavuje priaznivejší trestnoprávny predpis (*lex mitior*), ktorého retroaktívneho uplatnenia sa domáhajú s cieľom vylúčiť prerušujúci charakter procesných úkonov uskutočnených pred rokom 2018. Vzhľadom na to, kedy došlo k predmetným skutkom, sa tak dotknutí odsúdení domnievajú, že premlčacia lehota uplynula pred nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia o odsúdení, čo podľa nich znamená, že trestné konanie treba zastaviť a nemožno ich odsúdiť.

Odvolací súd Brašov vyjadril pochybnosti o zlučiteľnosti takého výkladu s právom Únie. Domnieva sa, že tento výklad spôsobuje zbavenie dotknutých odsúdených, ale aj značného počtu iných osôb trestnej zodpovednosti za trestné činy daňového podvodu, ktorý môže poškodiť finančné záujmy Únie. Okrem toho Odvolací súd Brašov zdôraznil, že na to, aby dodržal právo Únie, by mohol byť nútený upustiť od uplatnenia judikatúry Ústavného súdu a/alebo vnútroštátneho Najvyššieho súdu. Nové disciplinárne predpisy v Rumunsku pritom umožňujú sankcionovať sudcov, ktorí porušia túto judikatúru. Tento rumunský súd si za týchto okolností kladie otázku, či prednosť práva Únie bráni možnosti vyvodiť disciplinárnu zodpovednosť sudcov, ktorí sú členmi jeho rozhodovacieho zloženia v spore vo veci samej. Rozhodol sa teda položiť Súdnemu dvoru otázku na každú z týchto problematík.

Porušenie povinnosti stanoviť účinné trestné sankcie na účely ochrany finančných záujmov Únie je v rozpore s právom Únie

¹ Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu, ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

Právo Únie ukladá členským štátom povinnosť bojovať odrazujúcimi a účinnými opatreniami proti podvodom a inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy Únie. **Preto Súdny dvor uviedol, že tieto štáty musia zabezpečiť, aby pravidlá premlčania stanovené vnútroštátnym právom umožnili účinné sankcionovanie trestných činov súvisiacich s takými podvodmi.** Riešenia v judikatúre prijaté v Rumunsku, z ktorých vyplýva, že rumunské právo počas obdobia takmer štyroch rokov nestanovovalo žiadny dôvod prerušenia premlčacej lehoty týkajúcej sa trestnej zodpovednosti, pritom spôsobujú systémové riziko beztrestnosti predmetných trestných činov, ktoré nie je zlučiteľné s požiadavkami práva Únie. Toto riziko je zvýraznené prípadným retroaktívnym uplatnením tejto neexistencie dôvodov prerušenia na predchádzajúce obdobie na základe zásady priaznivejšieho trestnoprávného predpisu (*lex mitior*).

Povinnosti vnútroštátnych súdov poverených uplatňovaním práva Únie a nevyhnutná ochrana základných práv

Súdny dvor pripomenul, že vnútroštátne súdy musia upustiť od uplatnenia vnútroštátnej právnej úpravy a judikatúry, ak táto právna úprava a judikatúra majú za následok premlčanie trestnej zodpovednosti v takom veľkom počte prípadov závažného podvodu poškodzujúceho finančné záujmy Únie, že z toho vyplýva systematické riziko beztrestnosti takých trestných činov.

Taká povinnosť však môže odporovať ochrane základných práv. V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že ak má súd členského štátu preskúmať súlad vnútroštátneho predpisu alebo opatrenia, ktorým sa v situácii, keď činnosť členských štátov nie je úplne vymedzená právom Únie, vykonáva toto právo, so základnými právami, **vnútroštátne orgány a súdy stále môžu uplatniť vnútroštátne štandardy ochrany týchto práv**, pokiaľ toto uplatnenie neohrozí úroveň ochrany stanovenú Chartou základných práv Európskej únie ani prednosť, jednotnosť a účinnosť práva Únie.

Súdny dvor, ktorý uplatnil túto judikatúru na prejednávajúcu vec, rozlíšil zásadu zákonnosti trestných činov a trestov, ako sa uplatňuje a vykladá v predmetnej vnútroštátnej judikatúre, od zásady retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho trestnoprávného predpisu (*lex mitior*). Keďže táto judikatúra je založená na zásade zákonnosti trestných činov a trestov, pokiaľ ide o jej požiadavky týkajúce sa predvídateľnosti a určitosti trestnoprávných predpisov, Súdny dvor po tom, čo zdôraznil význam tejto zásady tak v právnom poriadku Únie, ako aj vo vnútroštátnych právnych poriadkoch, dospel k záveru, **že vnútroštátne súdy – odchyľne od svojej povinnosti zabezpečiť úplný účinok práva Únie – nie sú povinné upustiť od uplatnenia tejto judikatúry.**

Naproti tomu vnútroštátne súdy nie sú oprávnené uplatniť vnútroštátny štandard ochrany týkajúci sa zásady retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho trestnoprávného predpisu (*lex mitior*) za okolností, akými sú okolnosti tohto prejudiciálneho konania. V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že vzhľadom na nevyhnutné vyváženie tohto štandardu s požiadavkami práva Únie vnútroštátne súdy nemôžu spochybniť prerušenie premlčacej lehoty týkajúcej sa trestnej zodpovednosti na základe procesných úkonov vykonaných pred konštatovaním neplatnosti relevantných vnútroštátnych predpisov. Také spochybnenie by totiž malo za následok zhoršenie systémového rizika beztrestnosti trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie vyplývajúce len z toho, že v Rumunsku takmer štyri roky neexistovali dôvody prerušenia premlčania.

Neuplatnenie vnútroštátnej judikatúry ex officio a disciplinárna zodpovednosť sudcov

Na základe zásady prednosti práva Únie je prejudiciálne rozhodnutie Súdneho dvora záväzné pre vnútroštátneho sudcu, pokiaľ ide o výklad práva Únie na účely vyriešenia konkrétneho sporu. Tomuto sudcovi teda nemožno zabrániť, aby okamžite uplatnil právo Únie v súlade s rozhodnutím alebo judikatúrou Súdneho dvora, a v prípade potreby neuplatnil vnútroštátnu judikatúru, ktorá bráni úplnej účinnosti tohto práva. Také správanie vnútroštátneho sudcu tiež nemožno posúdiť ako disciplinárne previnenie.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

[Úplné znenie](#) rozsudku sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň vyhlásenia rozsudku.

Kontaktná osoba pre tlač: Iliana Paliova (+352) 4303 4293

Zostaňte v spojení!

